

Dzieci i rodzice wobec hejtu w internecie

Raport z badania jakościowego dla UNIQA

s. 3

s. 9

s. 13

s. 26

s. 57

Agenda

Kluczowe wnioski

Informacje o badaniu

Ogólne obserwacje

Czym właściwie jest hejt?

Strategie obronne

Kluczowe wnioski

Hejt jest zjawiskiem społecznym

Hejt istniał od zawsze jako taktyka formowania i konsolidacji grupy. Dzisiaj jednak jego kontekst i możliwości stosowania (internet, zmiany geograficzne i kulturowe) wyglądają inaczej. Wręcz trudno sobie wyobrazić świat całkowicie pozbawiony hejtu.

W szkole hejt pada na żyzny grunt

Do szkoły trafiają dzieci, które muszą od zera nauczyć się odnajdowania w grupie i budowania swojej pozycji. W dzisiejszym świecie dzieci postawione są przed znacznie trudniejszym zadaniem: często chowane pod kloszem bez ekspozycji na alternatywne grupy rówieśnicze, bywają w pełni zaabsorbowane światem toczącym się jedynie w internecie. Mają do dyspozycji mniej mechanizmów ochronnych, a hejt eskaluje szybciej niż kiedykolwiek.

Eskalacja jest największym zagrożeniem

Kiedy hejt bywa incydentalny (przypadkowy), łatwo go zakończyć lub dość szybko kończy się sam. Z kolei największe napięcie wywołuje groźba rozlania się hejtu na innych członków grupy i zbrutalizowanie jego form – do czego niechlubnie przyczynia się internet.

Hejt działa w zamkniętym ekosystemie

Mimo dostępu do hejtu rodziców i nauczycieli, kluczowymi graczami są hejter, obiekt hejtu oraz „postronni obserwatorzy”: to w takim układzie rozgrywa się hejt. Następuje generowanie napięć, ale zauważa się również postawy aspiracyjne – zwłaszcza u obserwatorów.

Istnieją skuteczne strategie zakończenia hejtu

Z sześciu zdiagnozowanych w badaniu strategii, dwie realizują się w obrębie układu hejtu, dając sprawczość ofierze oraz przestrzeń do „szlachetnych zachowań” wśród obserwatorów. Obie wymagają silnej osobowości i podjęcia dużego wysiłku, ale przekładają się na silne aspiracje u respondentów.

Informacje o badaniu

Cele i metodologia

O czym rozmawialiśmy?

Hejt: mapa skojarzeń

- ✓ Jak definiujemy hejt, jak rozumiemy to zjawisko
- ✓ Jakie emocje się z nim wiążą, jakie skojarzenia wywołuje, jakie są wobec niego postawy i opinie
- ✓ Jak wygląda ekosystem hejtu: środowisko, narzędzia, kluczowi aktorzy

Hejt: doświadczenia i strategie postępowania

- ✓ Jak kształtują się doświadczenia i obserwacje na temat hejtu u rodziców i dzieci
- ✓ Jakie strategie postępowania przyjmowane są w zależności od zróżnicowania ról
- ✓ Jakie kluczowe wyzwania i zagrożenia wiążą się z hejtem i z czego wynikają największe obawy

Z kim rozmawialiśmy?

Badani	Kryteria wśród rodziców	Kryteria wśród młodzieży
✓ Rodzice (6 diad; 3 z ojcami i 3 z matkami) ✓ Młodzież (8 affinity diad; 4 z chłopcami i 4 z dziewczętami) ✓ Trójmiasto i Skarżysko Kamien- na (po 7 diad) Mają doświadczenia związane z hejtem, uznają ten temat za istotny	✓ Wykształcenie średnie+ ✓ Wiek najstarszego dziecka: 10-13 lat ✓ Osobno diady z ojcami i z matkami ✓ Osobno diady z rodzicami dziewcząt i chłopców	✓ Znają się (jedna z osób zaprasza drugą na rozmowę) ✓ Są w tym samym wieku ✓ Osobno diady z dziewczętami i z chłopcami ✓ Wiek: 14-16 lat

Rozkład próby

	Kto?	Wiek	Trójmiasto	Skarżysko Kamienna
Diady z rodzicami	Matki	10-11 lat		Diada - matki dziewcząt
		11-12 lat	Diada - matki chłopców	
		12-13 lat		Diada - matki dziewcząt
	Ojcowie	10-11 lat	Diada - ojcowie chłopców	
		11-12 lat		Diada - ojcowie chłopców
		12-13 lat	Diada - ojcowie dziewcząt	
Affinity diady z nastolatkami	Dziewczęta	14-15 lat	Affinity diada	Affinity diada
		15-16 lat	Affinity diada	Affinity diada
	Chłopcy	14-15 lat	Affinity diada	Affinity diada
		15-16 lat	Affinity diada	Affinity diada

Ogólne obserwacje

Wprowadzenie i istotne spostrzeżenia

**Ja się staram jak mogę,
choć to żona ogarnia
takie zdrowotne
bardziej sprawy. Ja syna
zapisałem do klubu, żeby
miał hobby, chodzę z nim
i trenuję boks, no staram
się, żeby on miał jak
najwięcej alternatyw,
takich rzeczy wiesz...
Żeby mieć z nim
relację zbudowaną**

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Wysokie zaangażowanie rodziców

- ☒ Rodzice są silnie zaangażowani w wychowanie dziecka - zarówno matki, jak i ojcowie.
- ☒ Rodzice mają poczucie poświęcania dziecku względnie dużej ilości czasu i uwagi. Uważają, że je znają i istotnie się nim interesują.
- ☒ Wśród konsumentów panuje przeświadczenie, że ich relacja z dzieckiem jest bliska i dobrze wypracowana...
- ☒ ...właśnie dzięki zaangażowaniu, przybierającemu przede wszystkim formę uważności, wspólnego spędzania czasu oraz świadomych rozmów z dzieckiem

**Ja nie rozumiem tego często
czy świat się tak bardzo
zmienił. Mój syn teraz ma
10 lat, ale żona nie puści go
do sklepu przez ulicę. My jak
mieliśmy po 7 lat, to znikali-
śmy na cały dzień z domu,
wracaliśmy dopiero jak
żeśmy zgłodnieli...**

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Zupełnie inne dzieciństwo, zupełnie inni rodzice

- ☒ Zarówno współczesne relacje rodzic-dziecko, jak i rzeczywistość funkcjonowania rodziców różnią się znacznie od tego, co ci ostatni pamiętają z własnego doświadczenia.
- ☒ Ta różnica generuje silne napięcia: z jednej strony „dawne” modele rodzicielstwa i narzędzia do dyspozycji rodziców przestały być adekwatne do dzisiejszych czasów...
- ☒ ...a nowe nie wykształciły się jeszcze na tyle, by stanowić jeden uniwersalnie podzielany „idealny model” rodzicielstwa.

**Teraz jest tych ekspertów
parentingowych, już nie
mówiąc o tym, że każdy ma
jakieś rady swoje tu babcia,
tu koleżanka...
Już nie ma tak, że wiadomo
zawsze co robić w jakichś
sytuacjach**

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Presja „dobrego” rodzicielstwa

- ☑ To napięcie wzmacnia silnie obecna w kulturze presja „bycia dobrym”.
- ☑ Rodzice niekiedy dostają sprzeczne informacje na temat tego, co właściwie kryje się za tym sformułowaniem.
- ☑ Ponadto, istnieje presja uzasadniania swoich rodzicielskich wyborów i decyzji przed osobami trzecimi (członkami rodziny, znajomymi, nauczycielami)...
- ☑ ...a jednocześnie coraz większej liczbie działań rodzica przypisuje się rosnące znaczenie i wpływ na dziecko.

Ważne jest, żeby dziecko miało od nas rodziców wszystkie umiejętności, które są potrzebne w życiu późniejszym, żeby sobie umiało radzić w świecie który się ciągle zmienia.

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Dziecko jako projekt

- ☑ To wszystko prowadzi do tego, że dziecko traktowane jest jako wymagający i trudny projekt...
- ☑ ...w którym rodzice (z perspektywy nastolatków) „tracą z oczu” indywidualne cechy i uwarunkowania dziecka.
- ☑ Wynika to po części z tego, że rodzice często sami nie rozumieją rzeczywistości, w której ich dzieciom przyszło funkcjonować, gdyż mają do ich świata jedynie ograniczony dostęp.

Coraz więcej czasu dzieciaki spędzają bez nas, rodziców w szkole, na zajęciach dodatkowych, coraz częściej też słyszy się o terapiach i zdrowiu psychicznym. I dlatego coraz bardziej potrzebujemy różnych specjalistów.

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

„Outsourcing” i profesjonalizacja wychowania

- ☑ Dla części rodziców rosnące poczucie istotności różnych obszarów wychowania przekłada się na malejące poczucie własnych kompetencji w realizacji tych obszarów.
- ☑ Dlatego rodzice twierdzą, że są w stanie udzielić wsparcia jeśli chodzi o szeroki zakres tematów, poczynając od zagadnień związanych z edukacją, przez szeroko rozumiane zajęcia sportowe i hobby, aż po sesje terapeutyczne.
- ☑ ...i przyznają jednocześnie, że nie będąc specjalistami w tych dziedzinach, nie są w stanie poradzić sobie tak dobrze, jak „powinni”.

My jak chodziliśmy do szkoły to poniżej trzydziestu osób to była mała klasa. Teraz jak się dwadzieścia dzieciaków zbierze to już dużo.

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Nastolatkwie są często „skazani” na swoją klasę

- ☑ Współczesne dzieci mają do dyspozycji relatywnie mniej grup rówieśniczych, w których mogłyby samodzielnie funkcjonować. Są „skazane” na środowisko szkolne.
- ☑ Coraz mniej dzieci wychodzi na „podwórko”, rodziny stają się mniej liczne, a czasoprzestrzeń do budowania relacji poza szkolną klasą kurczy się również z powodu konieczności dojazdów, zajęć dodatkowych czy wzmożonego nadzoru rodziców nad aktywnością dzieci poza domem.
- ☑ To sprawia, że rola klasy jako głównego środowiska społecznego wzrasta, a nastolatkwie nie mają alternatywy (przykładowo w postaci „subgrup”) do pozycji społecznej wypracowanej w obrębie klasy.

**Ja mam poczucie takie,
że tutaj najważniejsze jest
mieć dobrą relację
z dzieckiem bo wiadomo,
pracujemy dużo,
dzieciaki też dużo mają
zajęć po szkole i to się
rozmywa trochę...**

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Między relacją a zarządzaniem

- ☑ To wszystko sprawia, że coraz więcej obszarów wychowania dziecka wiąże się z umiejętnym i racjonalnym „zarządzaniem projektem”. Rodzice do dyspozycji mają wiele narzędzi lub mogą liczyć na wsparcie wykwalifikowanych konsultantów.
- ☑ Z drugiej strony rodzice mają poczucie, że kluczowe dla ich roli jest także budowanie z dzieckiem relacji, która pozwoli utrzymać poczucie wpływu na dziecko, zrozumieć je i wesprzeć tam, gdzie tego potrzebuje.
- ☑ Wywołuje to dysonans zarówno wśród młodzieży, jak i rodziców – w pewnych sytuacjach nie ma jasności, na ile relacja jest partnerska, a na ile hierarchiczna.

My jak chodziliśmy do szkoły to poniżej trzydziestu osób to była mała klasa. Teraz jak się dwadzieścia dzieciaków zbierze to już dużo.

Ogólne obserwacje na temat rodzicielstwa

Przemoc istniała od zawsze

- ✓ Rodzice mają poczucie, że przemoc w środowisku nastolatków istniała od zawsze i w tym sensie hejt nie jest nowym zjawiskiem.
- ✓ Również w przeszłości przyjmowała ona różne formy i oblicza: od wykluczenia przez dokuczanie aż po przemoc fizyczną.
- ✓ Panuje powszechne przekonanie o tym - zwłaszcza wśród ojców i nastoletnich chłopców - że przemoc jest częścią dorosłego życia i umiejętność radzenia sobie z nią jest ważną do nabycia kompetencją.
- ✓ Jest typowym dla procesów grupowych mechanizmem ustalania się struktury społecznej oraz tożsamości grupy i jej członków.

Ogólne obserwacje

Obserwacje ogólne na temat internetu

// Kiedyś jak dziecko rozmawiało z koleżanką czy kolegą, to można było coś usłyszeć, wyczuć emocje które się dzieją a teraz trzeba mieć dokładnie dostęp do komunikatorów, telefonu.

Ogólne obserwacje na temat internetu

Pełne zanurzenie

- ☒ Z perspektywy rodziców (bo nastolatkomie często tego nie widzą) zwłaszcza te nieco starsze dzieci w coraz większym stopniu funkcjonują w internecie.
- ☒ Generuje to poczucie, że pomimo przebywania w jednej przestrzeni fizycznej, rodzice nie mają „dostępu” do swojego dziecka, tracą z nim kontakt.
- ☒ Moment w którym dziecko zaczyna korzystać z internetu i smartfona pokrywa się z wchodzeniem w okres nastoletni, co jest dla rodziców dodatkowym zmartwieniem.

“**Wracam do domu i odkładam telefon, a później córki mają do mnie pretensję, że im nie odpisuję, że nie wiem o co chodzi w rozmowie bo jak ja siedzę w domu z nimi, to nie rozumiem dlaczego na grupie na Messengerze mamy pisać...**”

Ogólne obserwacje na temat internetu

Relacje głównie przez sieć

- ☑ Fakt, że dzieci porozumiewają się między sobą głównie przez internet dodatkowo sprawia, że część rodziców czuje się „odsunięta” od relacji z własnym dzieckiem.
- ☑ Szczególnie, że część rodziców nie ma odpowiednich kompetencji aby korzystać z narzędzi komunikacyjnych w takim zakresie, jaki jest konieczny do pełnego uczestniczenia w ich życiu.

**// Kiedyś wychodziłeś
ze szkoły i już, a teraz
siedzi się w tym internecie
cały czas, nie ma ucieczki.**

**// Żeby komuś zrobić
przykrość kiedyś, to trzeba
było mu patrzeć w oczy,
a teraz w internecie to
się oderwało**

Ogólne obserwacje na temat internetu

Nowe oblicze przemocy

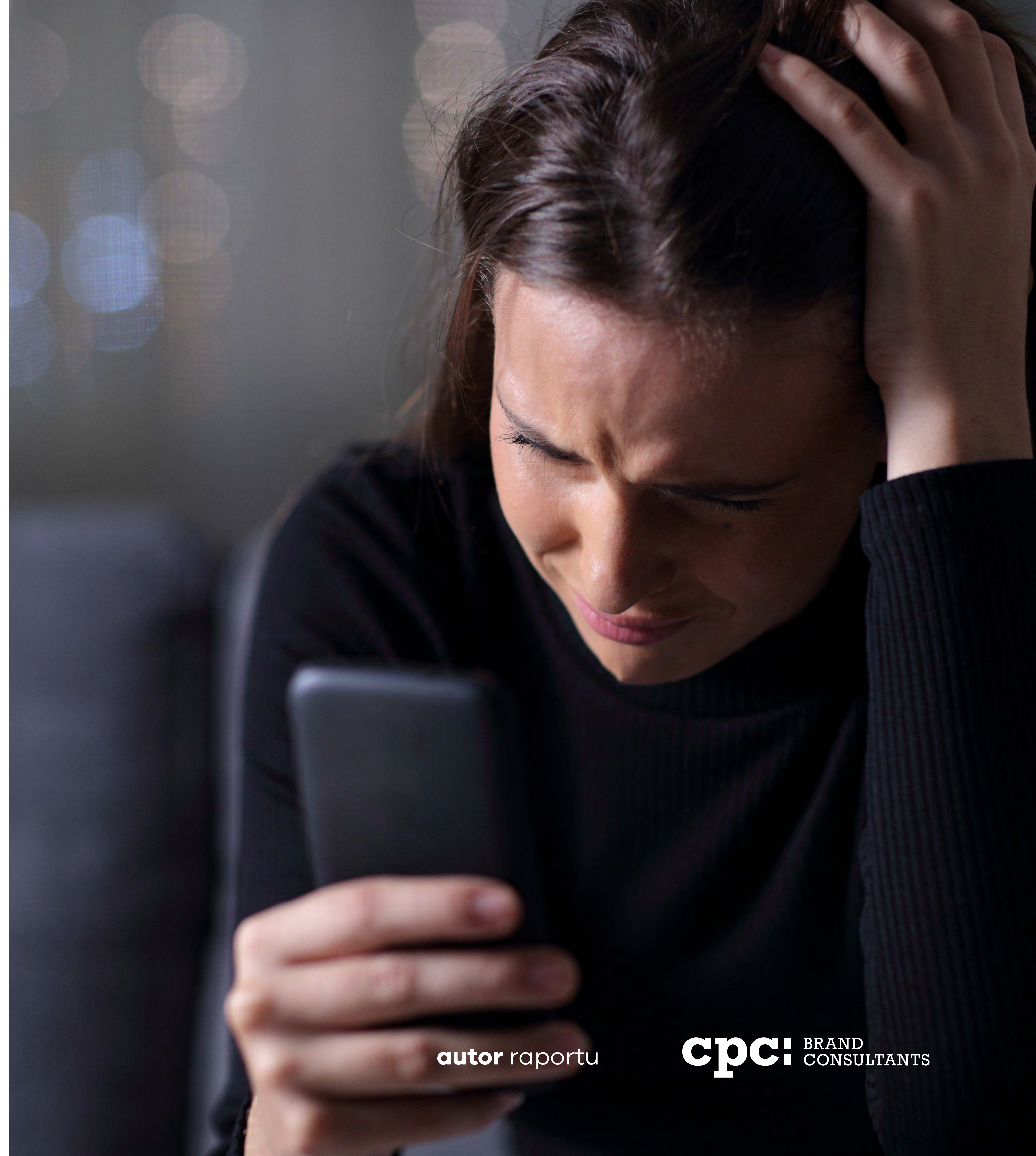
- ✓ Po pierwsze: ciągłość i brak ucieczki. Przemoc w internecie się nie kończy - młodzi ludzie praktycznie nigdy nie bywają offline, przez co też trudno im znaleźć bezpieczny, odizolowany azyl (zwłaszcza, że nie mają innych grup mogących go stanowić).
- ✓ Po drugie: trudniejsza weryfikacja. O ile kiedyś granica przemocy była jasno nakreślona, o tyle w internecie zauważamy dużą płynność dotyczącą definicji przemocy lub hejtu - przez co trudno ustalić gdzie ta granica rzeczywiście się znajduje (choć nastolatkom łatwiej przychodzi jej wyznaczenie).
- ✓ Po trzecie: anonimowość. Ta nie tylko zmniejsza poczucie odpowiedzialności, ale też odrywa hejterskie „działanie” od obiektu: człowieka padającego jego ofiarą.

Czym właściwie jest hejt?

Jak postrzegane jest to zjawisko i jego ekosystem?

Opis zjawiska

czyli jak podchodzi się do tego zjawiska, w czym upatruje jego przyczyn, jak się ono odbywa i czym skutkuje.

Niezależnie od perspektywy (rodzic vs dziecko) hejt jest istotnym i poruszanym tematem

Wysokie zaangażowanie	Obecność w dyskursie
Temat wywołuje emocje: respondenci (zwłaszcza rodzice) mieli dużo przemyśleń o hejcie, w ich relacjach dało się zauważyć całe spektrum silnych uczuć z nim związanych.	Rozmowy o hejcie mają miejsce między rodzicami, na linii dzieci-dorośli (nauczyciele, rodzice), temat pojawia się także wśród nastolatków.
Realne zagrożenie	Trudne wyzwanie
Dla respondentów hejt stanowi realne zagrożenie, które może silnie odbić się na ofierze hejtu (z samobójstwem łącznie)	Respondenci - tak rodzice jak i nastolatki - mają poczucie, że w kontakcie z hejtem nie zawsze potrafią (potrafili) się odnaleźć, że brakuje im umiejętności do radzenia sobie z nim.

Hejt jest postrzegany jako relatywnie nowe, ale dość powszechne i niebezpieczne zjawisko, zatem traktowany jest poważnie.

Hejt jako problem jest:

Zjawiskiem społecznym

Hejt nie istnieje na pustyni

- ✓ Hejt pojawia się w konkretnym, zamkniętym środowisku społecznym.
- ✓ Ma swój ekosystem i nigdy nie istnieje w oderwaniu od niego.
- ✓ Kluczowymi aktorami są osoby należące do grupy - a ci, którzy nawet pomimo silnego związku z nią nie są w pełni jej częścią (rodzice, nauczyciele), mają ograniczony wpływ na zjawisko i jego przebieg.

Narzędziem grupowym

Kryjąc się pod różnymi nazwami, hejt istniał od zawsze

- ✓ Hejt jest jednym z narzędzi używanych w obrębie grupy służącym do konstruowania jej struktury - przyznawania ról społecznych, ustalania hierarchii.
- ✓ Do pewnego stopnia jest też w stanie budować tożsamość danej grupy, nadając jej poczucie wspólnej wiedzy i przekonań.
- ✓ A dla jego uczestników może stawać się narzędziem integrującym z grupą, dawać i udowadniać poczucie przynależności.

Tak dla młodych, jak i dla rodziców, istnieją trzy różne oblicza hejtu:

Drama

// Dużo tego jest, te osoby w internecie ciągle się kłócą, obrażają na siebie i godzą, trochę na tym to polega...

// Hejterskie komentarze w internecie to sposób na życie dla części tych celebrytów, oni tak napędzają sobie ruch, dla nich to sposób na zarabianie pieniędzy.

Hejt

// No wiadomo, każdego to czasem spotyka, ale ja mam takie poczucie własnej wartości, że mnie to nie rusza.

// Czasem to po prostu kłótnia, spór jakiś między koleżankami czy kolegami, nie zawsze to jest niebezpieczne, chociaż trzeba uważać czy to się nie rozwinie.

Przemoc

// W poprzedniej szkole był taki jeden, który mnie bił po prostu, nie tylko mnie był starszy, większy, silniejszy i nie było na niego sposobu.

// Taki filmik zmontował jeden z chłopaków, trzeba było interweniować już. Na szczęście skończyło się bez szkód, ale myślałam, czy nie zgłosić na policję.

Dla młodych każdy z poziomów ma nieco inną funkcję:

Drama

Zewnętrzne zjawisko nie generujące ryzyka

- ✓ Dla młodych stanowi formę spektaklu raczej do obserwowania niż do bezpośredniego zaangażowania w konflikt.
- ✓ Poszczególni uczestnicy (hejterzy i hejtowani) odgrywają w tym spektaklu role, z których są potem rozliczani.
- ✓ Dla młodych (co wywołuje sprzeciw ich rodziców) jest to naturalne środowisko i zwyczajna konwencja interakcji.

Hejt

Elementy procesu grupowego, wobec którego trudno pozostać obojętnym będąc częścią grupy

- ✓ W procesie formowania się grupy i ustalania tożsamości w sposób naturalny pojawiają się różnego rodzaju tarcia.
- ✓ Są elementem potrzebnym do ustalenia ról społecznych w grupie, skonsolidowania jej i zbudowania jej tożsamości.
- ✓ Owe tarcia istniały od zawsze, a dzisiaj przyjmują formę hejtu ze względu na przeniesienie życia nastolatków do internetu.
- ✓ W tym kontinuum przemoc jest hejtem, który eskalował wymknąwszy się spod kontroli inicjatorów.

Przemoc

Jak postrzegany jest hejt na różnych etapach

Źródła

Skąd bierze się hejt: gdzie umiejscowione są jego przyczyny i motywacje

Rozwój

Jak rozwija się i przebiega hejt, jak się zmienia, co go napędza

Wygaśnięcie

Co sprawia, że hejt się kończy i co po sobie pozostawia

Respondenci wskazywali trzy kluczowe źródła hejtu:

Dynamika grupy

Hejt wynikający z **budowania struktury społecznej** w obrębie grupy

Relacje z innymi

Incydentalny hejt biorący się z **animozji** między dwiema osobami lub grupami osób

Osobowość hejtera

Hejt wynikający z **wewnętrznych cech hejtera**, motywowany jego potrzebami i kompleksami

Dynamika grupy

Hejt wynikający z budowania struktury społecznej w obrębie grupy

- ✓ W nastoletnich grupach stale coś się dzieje: ich struktura i hierarchia jest płynna i wciąż tworzy się na nowo.
- ✓ Dzisiaj, ze względu na wszechobecny internet i brak możliwości ucieczki oraz mniejszą liczbę alternatywnych środowisk, hejt grupowy ma dużo większą siłę rażenia i obejmuje znaczącą część rzeczywistości jego ofiary.
- ✓ Ponieważ jest procesem grupowym, hejt ma potencjał eskalacji i „wciągania” do niego kolejnych osób, które w ten sposób budują przynależność do grupy - łatwiej jest się jednoczyć mając „wspólnego wroga”.
- ✓ Stąd też to źródło hejtu jest uważane za najbardziej niebezpieczne - zwłaszcza, jeśli grupa już jest silnie zhierarchizowana i spolaryzowana.

Trzy nowe osoby wtedy przyszły do naszej klasy i jedna koleżanka wchodzi i mówi, że dziewczyna spoko, jeden chłopak w okularach, a drugi pryszczaty. Ustawiła go na długo tak, ciężko było mu z tego wyjść.

On się jakoś tam nie dogaduje z ludźmi ze swojej klasy, nie wybierają go do drużyny w piłkę. No nie ma takiego hejtu, pilnują się, ale widzę, że syn cierpi.

Ja sobie radzę, bo spotykam się z hejtem, wiadomo, ale to nie jest często. Jakby mnie taka fala hejtu spotkała, to nie wiem jak by to było.

Relacje z innymi

Incydentalny hejt biorący się z animozji między dwiema osobami lub grupami osób

- ✓ To źródło hejtu ma charakter incydentalny: konflikty między koleżankami/kolegami mają różny przebieg, ale wydarzają się na forum prywatnym i dość szybko wygasają.
- ✓ Hejtowanie w tym przypadku jest dość sytuacyjne, ponieważ ma podłoże w konkretnym konflikcie - rozwiązany, przestaje zasilać potrzebę hejtu.
- ✓ Charakteryzuje się relatywnie mniejszym potencjałem do eskalacji - zewnątrzni obserwatorzy traktują go raczej jako sprawę „między nimi”, nie mają interesu włączania się w „symetryczny” konflikt.

„ Jak ktoś chce to wiadomo, że zrobi dramę o cokolwiek, że ktoś coś wziął od kogoś, albo że ściągał, albo coś. Zaczyna się ocenianie i hejt, ale to się szybko zazwyczaj uspokaja.

„ Mój syn z jednym chłopakiem rywalizował o oceny, podobnymi rzeczami się interesowali. I się to skończyło tak, że on syna zaczął hejtować, bo chyba sobie nie radził w tej rywalizacji.

Źródłem hejtu nigdy nie jest jego ofiara!

- ✓ Wniosek jasny dla wszystkich respondentów - chociaż hejtowana jest zazwyczaj jakaś odmienność, to jej poczucie można sprowokować sztucznie, na dowolnej podstawie.
- ✓ Ponieważ zhejtować można każdego i za wszystko, dla wszystkich respondentów jasne jest również to, że winy za hejt w żadnym stopniu nie ponosi ofiara. Hejt jest więc działaniem obliczonym na wyznaczenie ofiary.
- ✓ Oznacza to, że ofiara nie stoi u źródła, a jest efektem działania hejtu.

Hejt jest więc działaniem obliczonym na wyznaczenie ofiary

//

Szuka się czegoś co tę osobę odróżnia i ciśnie się bekę. A jeśli nie to trzeba jej spróbować wcisnąć, że jest inna: „nosisz rurki, czyli jesteś pedał”. Coś zawsze się znajdzie.

//

Jak się kogoś nie lubi to można go zhejtować za to że się źle ubiera, jak się nie ubiera źle, to że ma za złe oceny, a jak poprawi to że za dobre, albo za przeciętne.

//

To może spaść na każdego i niestety my nie możemy się na to przygotować, nawet jak mamy zupełnie normalne dziecko.

Ryzyko eskalacji i czas trwania hejtu zależy w dużej mierze od jego źródła

Dynamika grupy

Największe ryzyko eskalacji hejtu

Długotrwały i uciążliwy hejt na różnych poziomach (czasem „ukryty”)

Relacje z innymi

Umiarkowane ryzyko eskalacji hejtu

Doraźny hejt, uzależniony od siły i rodzaju antagonizmu w relacji

Osobowość hejtera

Mniejsze ryzyko eskalacji hejtu

Sporadyczny i najczęściej krótkotrwały hejt o różnej intensywności

Stosunek do konkretnego przypadku hejtu różni się w zależności od źródła

Dynamika grupy

Najsilniejsze obawy,
potencjalnie **największe**
ryzyko poważnych
konsekwencji

Poczucie, że konieczne jest
podjęcie działań aby
ukrócić/uciąć hejt

Relacje z innymi

Niewielkie obawy,
skupienie się na rozwiązaniu
konfliktu lub uleczeniu relacji

Poczucie, że skoro istnieje **więcej**
symetrii w relacji między aktora-
mi, ryzyko konsekwencji jest małe
i że z czasem hejt się zakończy

Osobowość hejtera

Umiarkowane obawy,
które mieszają się często ze
współczuciem wobec
hejtera

Poczucie, że hejtera należy
obserwować i unikać, ale też
minimalizować ryzyko włączenia
się osób postronnych

Rozwój

Początek

Jakie działania/czynności inicjują hejt, od czego się on się zaczyna?

Podtrzymanie

Gdzie i jak odbywa się hejt?
Co sprawia, że jest kontynuowany?
Co podtrzymuje go przy życiu?

Eskalacja

Dzięki czemu hejt się nasila
i co powoduje jego eskalację?

Początek oczami rodziców

Dla rodziców istotne jest ocenienie zaawansowania rozwoju sytuacji:

☑ **„Poważna”**: kiedy hejt wywołuje ryzyko znaczących konsekwencji, jest wymierzony intencjonalnie przeciw dziecku i nosi znamiona nagonki.

lub

☑ **„Zwyczajna”**: kiedy hejt jest konsekwencją rywalizacji - zazwyczaj nieintencjonalny i wygasa się sam, ewentualnie wymaga jedynie delikatnej interwencji.

//

Mój syn nie był wybierany do drużyny piłki nożnej i tak to się zaczęło. Potem jeszcze różne rzeczy się działy, ale zaczęło się od takiej drobnej by się wydawało rzeczy.

//

Kolega syna wrzucił jakiś filmik z nim na YouTube, zmontowany jakoś. I to się rozpętało w komentarzach ten hejt.

//

Ja na początku staram się nie reagować i patrzę jak to się będzie dalej toczyło, bo to jest jednak normalne, że dzieciaki się kłócą.

Początek oczami nastolatków

Praktycznie każde działanie mogące sprawić komuś przykrość może być początkiem hejtu:

- ✓ **Upublicznienie elementu należącego do czyjejś sfery prywatnej** (osobiście, przez komunikator, etc.);
- ✓ **Zaczepka mająca na celu obrażenie kogoś**, podważanie poczucia własnej wartości zarówno w bezpośrednim kontakcie, jak i np. przez umieszczenie komentarza pod opublikowanym wpisem (zwłaszcza zdjęciem selfie);
- ✓ **Wulgaryzowanie trudnych emocjonalnie tematów**, zwłaszcza tych związanych z miłością i cielesnością - często pozbawianie ich z intymności;
- ✓ **Podkreślanie/ wyolbrzymianie dowolnej cechy** (najczęściej stanowiącej o odmienności) osoby hejtowanej...
- ✓ **...lub sytuacji, która może potencjalnie spowodować poczucie wstydu** lub śmieszności u osoby hejtowanej, np. poprzez upublicznienie nagrania z prywatnego spotkania.

Można do kogoś podejść i zapytać: „co masz do jedzenia?”. I jak ktoś odpowie, że marchewkę, to można cisnąć, że grubas i potrzebuje diety, a jak wafelka to że żarłok.

Początek - jakie wywołuje emocje i postawy

- ✓ Sam początek hejtu może być zarówno w pełni intencjonalny - kiedy „hejter” chce kogoś zaatakować...
- ✓ ...ale równie dobrze może być nieco przypadkowy, wynikający z nieprzewidzenia konsekwencji działania.
- ✓ Dla rodziców (zwłaszcza ojców) rozróżnienie hejtu na „zwyčajny” i „poważny” nie ma większego znaczenia - nawet „zwyčajny” hejt zasługuje na reakcję i pełne potępienie.
- ✓ Nastolatkom (i część matek) są bardziej wyrozumiali i częściej **starają się zakwalifikować hejt jako taki głównie po to, aby móc skuteczniej „zdusić go w zarodku”.**

Podtrzymanie - co sprawia, że hejt trwa

Hejt trwa o ile „działa”, czyli dobrze spełnia rolę narzędzia budowania grupowej struktury. Jako taki karmi się przede wszystkim atencją i reakcjami innych:

- ✓ **Okazywanie emocji przez ofiarę** to główny czynnik odpowiedzialny za podtrzymywanie trwania hejtu: pokazywanie, że hejt trafił w czułe miejsce mocno go nakręca.
- ✓ **Zainteresowanie i uwaga świadków** są kluczowe dla oceny efektywności hejtu: im większe zainteresowanie innych, tym silniej hejter skupia na sobie uwagę.

“

Ja akurat mam na tyle dużo pewności siebie, że mnie to nie rusza, więc jak ktoś mnie o braża, mówi np. że się brzydko ubieram, to mówię: „dziękuję za komentarz, nie zgadzam się z tą opinią” i tyle, to kończy temat zazwyczaj.

“

Są tacy patostreamerzy na przykład, którzy całą swoją pozycję budują właśnie na hejtowaniu innych, bo to im buduje zasięgi.

“

Zawsze powtarzam nie reaguj, nie dawaj hejterowi satysfakcji, ignoruj to. I na pewno nie pokazuj że to coś ci robi, nawet jak boli, nie daj po sobie poznać.

Podtrzymanie - jakie wywołuje emocje i postawy

- ✓ Zainteresowanie otoczenia lub reakcje osoby hejtowanej są świadectwem wchodzenia ofiary w narzucaną jej przez grupę rolę.
- ✓ Ofiara hejtu jest dla pozostałych członków grupy:
 - **„Trampoliną”** wobec niej mogą pozycjonować się w grupie, gdyż stanowi punkt odniesienia do budowania pozycji w hierarchii...
 - ...lub budowania przynależności czy też tworzenia/wzmacniania swojej roli społecznej.
 - **„Wspólnym mianownikiem”** stanowi o tożsamości grupy, jej członkowie mają ustalony spójny stosunek do ofiary.
- ✓ Podtrzymywany przez dłuższy czas hejt kojarzy się z początkiem poważnego problemu - to nie pojedyncze epizody hejtu są groźne, ale właśnie jego ciągła, podsycana obecność.

Eskalacja - jak wygląda

- ✓ Eskalacja polega na **włączaniu się kolejnych osób do „nagonki”** na osobę hejtowaną, co zazwyczaj łączy się też z **brutalizacją hejtu** (mocniejsze słowa, silniejsze naciski, dosadniejsze obelgi, etc.).
- ✓ Zazwyczaj jest **rozciągnięta w czasie**, może więc **przybrać bardziej ukryte, pasywne formy** - również wzmagające siłę jego konsekwencji wobec ofiary (np. silny ostracyzm).
- ✓ Nastolatki poświęcają wiele czasu i energii **w budowanie swojej przynależności i pozycji** w obrębie grupy, co wywołuje pokusę korzystania z prostszych, bardziej dostępnych narzędzi, jakim jest **np. hejtowanie**.
- ✓ Dlatego hejtowanie **może być łatwo podchwycane przez kolejne osoby** - zwłaszcza w sytuacjach, kiedy:
 - grupa nie jest w **pełni ukonstytuowana** lub przechodzi pewne zmiany (a jak wspomniano wcześniej, nastoletnie grupy charakteryzują się dużą dynamiką i stale konstytuują się na nowo);
 - **Grupa jest duża**, a poszczególni członkowie są relatywnie **anonimowi**;
 - Ofiara hejtu nie ma wsparcia w grupie - nie może liczyć na dobrego kolegę czy podgrupę, chociażby innych „oferm”.

//

Na Instagramie, na TikToku to często widać jednak ktoś coś wrzuci, ktoś inny ma gorszy dzień i obraźliwie skomentuje, ktoś następny podchwyci i potem się już leje cała fala tego hejtu, zupełnie bez sensu.

//

Czasem zaczyna się niewinnie, ale potem już licytacja kto wymyśli gorszą złośliwość, bardziej dokopie...

//

Najgorzej jak inni podchwycą i się zaczynają nakręcać, to wtedy może naprawdę się rozkręcić tak, że już nikt tego nie kontroluje. To się zupełnie odrywa od hejtera.

Eskalacja - jakie wywołuje emocje i postawy

- ✓ Wzmacnianie się hejtu i angażowanie się w zjawisko kolejnych osób wywołuje silne obawy zwłaszcza wśród rodziców.
- ✓ Respondenci mają wrażenie, że hejt w takiej sytuacji może się łatwo „oderwać” od hejtera i stać się **samodzielnym bytem, nad którym nikt już nie ma kontroli.**
- ✓ **Jego zatrzymanie jest praktycznie niemożliwe:** o ile można położyć kres objawom hejtu w jednym miejscu (np. usunąć grupę w aplikacji Messenger), o tyle dość szybko „ukryje się” gdzie indziej, np. przenosząc się do innej aplikacji lub zmieniając charakter na ustne obelgi.

Co sprawia, że hejt się kończy?

Z relacji respondentów można wyodrębnić sześć elementów kończących hejt:

- ✓ **Kluczowa jest postawa środowiska lub grupy:** najskuteczniejszą metodą szybkiego zakończenia hejtu jest wsparcie ze strony grupy - pokazanie, że ofiara nie jest w tej sytuacji sama.
- ✓ **Postawa ofiary:** umiejętne strategie obronne (szerzej o nich w następnym rozdziale) i umiejętność radzenia sobie z hejtem lub odpowiadania na niego.
- ✓ **Samoistne wygasanie:** „niekarmiony hejt umiera” – brak reakcji ofiary i środowiska na hejt dość szybko go wygasza.
- ✓ **Sankcje wobec hejtera:** włączenie „wyższych instancji” – rodziców, nauczycieli i dyrekcji, a w skrajnych przypadkach także policji, które będą w stanie uciąć hejt odpowiednimi sankcjami.
- ✓ **Ucieczka ofiary:** zmiana szkoły i środowiska bywa niekiedy „ostatnią deską ratunku” – w sytuacjach, gdy hejt przybiera zbyt duże rozmiary.
- ✓ **Pogadanka edukacyjna:** wśród młodszych nastolatków, którzy są mniej świadomi moralnych i prawnych konsekwencji, rozmowa edukacyjna na ten temat może mieć efekt zarówno prewencyjny jak i hamujący hejt (który często wynika z bezmyślności).

Trzeba mieć kolegów którzy dadzą wsparcie, żeby nie być tylko z tym hejterem w kontakcie.

Najlepiej po prostu ignorować, przeczekać. Jak hejter nie widzi reakcji, to mu się znudzi. Niekarmiony hejt umiera.

Dzieci często nie zdają sobie sprawy, że hejtują. Trzeba im o tym powiedzieć, bo one czasem nie myślą jak się czuje taka osoba dla nich to popisy, żarty...

Trzy możliwe opcje zakończenia

Zwycięstwo

- ✓ Umiejętność „postawienia się” hejterowi czy też otrzymanie wsparcia od grupy/lidera sprawia, że w konsekwencji osoba hejtowana (podobnie pozostali członkowie grupy) zdobywają cenne doświadczenie na przyszłość.
- ✓ W efekcie, hejt stanowi doświadczenie dostarczające narzędzi do radzenia sobie z nim w przyszłości i pewnego rodzaju moralny kompas – wiadomo, czego robić nie należy.

Reset

- ✓ Dla części osób wtłoczonych w rolę ofiary konieczny jest „reset” i próba zbudowania relacji z grupą „od nowa”.
- ✓ Zazwyczaj oznacza to całkowitą zmianę środowiska (przeniesienie do innej szkoły), ale czasem ten moment jest opóźniany za pomocą półśrodków (np. wchodzenie w zupełnie inne grupy).
- ✓ Z perspektywy rodziców stanowi to znaczące zaburzenie realizacji „projektu dziecko”.
- ✓ Z perspektywy dzieci taki krok jest często ostatnią deską ratunku.

Pognębienie

- ✓ Następuje wtedy, kiedy hejtowana osoba zostaje wtłoczona w rolę ofiary i staje się punktem odniesienia tak dla hejtera, jak i dla pozostałych osób w grupie.
- ✓ Może prowadzić do trwałej szkazy na psychice dziecka i tego właśnie najbardziej obawiają się rodzice.

Ja tego okresu z pierwszej szkoły nie wspominam w ogóle, wyparłem to, bo to był dla mnie trudny czas.

To jest jakaś lekcja jednak, to ważne żeby się nauczyć radzić z takimi rzeczami.

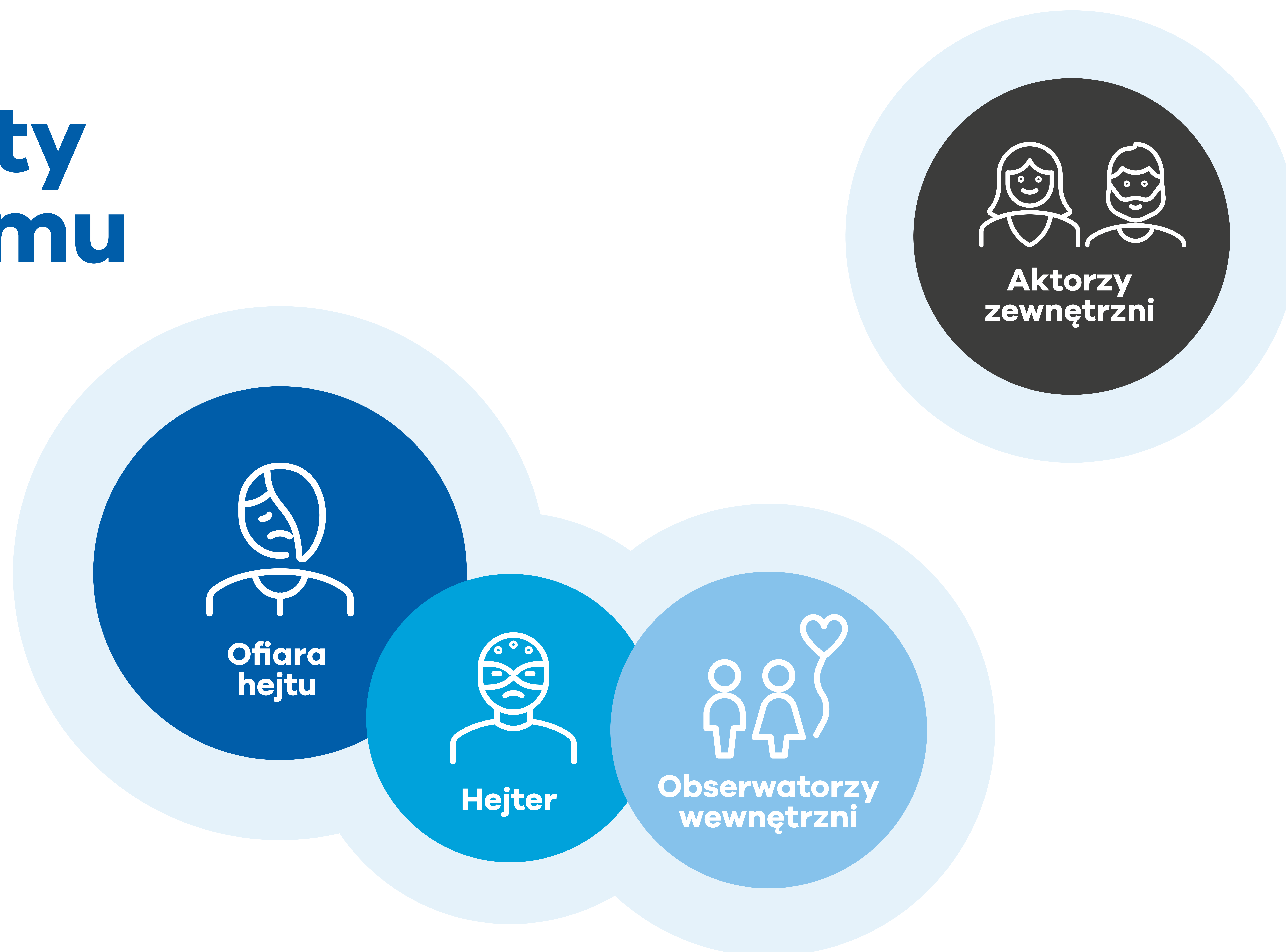
Jak się jednak jako rodzic, czy nauczyciel nawet wejdzie w tę sprawę, jak się interweniuje, to dzieciak biedny dostaje łatkę tego „kabla” i też ma nie za dobrze.

Ekosystem hejtu

**czyli jakie elementy składają się na hejt,
w jaki sposób funkcjonują poszczególni
aktorzy i w jakim środowisku się odbywa**

4 elementy ekosystemu hejtu

Bezpośrednia styczność
z układem, w którym
funkcjonuje hejt

Pośrednia styczność
z układem, w którym
funkcjonuje hejt

Ofiara hejtu

Jak ktoś jest nie lubiany to najczęściej się taką osobę hejtuje

Ja niestety mam świadomość, że nie zmuszę kolegów z klasy, żeby nagle syna polubili...

Ekosystem hejtu

Konkretny obiekt lub osoba (rzadziej grupa osób) jest elementem kluczowym dla funkcjonowania hejtu

Kim jest?

- ✓ Jak już wspomniano, hejt może dotknąć każdego w obrębie jednej grupy rówieśniczej.
- ✓ Otóż hejt polega na tym, że wtłacza wybraną osobę w rolę ofiary coraz głębiej.
- ✓ Zazwyczaj hejtowane osoby mają jakąś charakterystyczną cechę związaną z wyglądem, zachowaniem lub pozycją, która staje się przedmiotem hejtu...
- ✓ ...ale tak naprawdę zhejtować można za cokolwiek, więc nie jest to warunek absolutny.
- ✓ Niemniej jednak na hejt narażone są przede wszystkim osoby „nie lubiane”, które łatwiej jest wtłoczyć w taką rolę, wciągając i angażując w proces hejtowania osoby postronne/obserwatorów.

Jej emocje i potrzeby

- ✓ Główną potrzebą i celem jest zakończenie/uwolnienie się od hejtu, nawet jeśli oznaczałoby to pozostawienie hejtera (hejterów) bezkarnymi. Ofiara hejtu odczuwa wiele negatywnych emocji, zależnych głównie od natężenia hejtu
- ✓ Nie wiadomo, jak długi będzie czas trwania strachu lub stresu i czy ten będzie eskalować.
- ✓ Frustracja, poczucie bezsilności, brak umiejętności radzenia sobie.
- ✓ Poczucie krzywdy („dlaczego ja”), poczucie, niezasługiwania na cierpienie, brak winy – co przekłada się na obniżenie poczucia własnej wartości.
- ✓ Smutek lub depresja – zwłaszcza długotrwały hejt („męczenie”, „dręczenie”, „uwzięcie się”) może doprowadzić do załamania czy depresji.
- ✓ Ulga lub duma odczuwane są jedynie wśród osób, które uwolniły się od hejtu – zwłaszcza dzięki własnym działaniom.

Hejter

To najczęściej są osoby z problemami w domu, albo innymi. Mój hejter jak byliśmy w podstawówce był od nas 2 lata starszy, to o czymś świadczy.

Może i mają jakieś swoje kłopoty albo po prostu chcą dopasować się do grupy, ale jak to dotyka moje dziecko, to wyrozumiałość się kończy

Ekosystem hejtu

Do rozpoczęcia hejtu potrzebny jest hejter: chociaż to on inicjuje zjawisko, często traci nad nim kontrolę na późniejszych etapach, kiedy w sytuację angażują się kolejni uczestnicy

Kim jest?	Jego emocje i potrzeby
Hejterzy to najczęściej osoby z problemami. Może się też zdarzyć, że w obrębie swojej grupy rówieśniczej: ✓ Sami byli ofiarami hejtu w przeszłości: bywa, że ofiary z czasem same zaczynają hejtować. Zdarza się nawet, że zaczynają kolegować się ze swoimi dawnymi „oprawcami”. ✓ Znaleźli się w niepewnej pozycji społecznej lub brakuje im pewności siebie: osoby nie czujące się pewnie, nowe w grupie często traktują hejt jako narzędzie do budowania/wzmacniania swojej pozycji społecznej. ...albo poza nią ✓ Narażone są na konflikty w rodzinie: zwłaszcza w rodzinach, w których pojawiają się obiektywne problemy, takie jak przemoc czy alkohol. ✓ Mają niezaangażowanych rodziców: takich, którzy nie interesują się dzieckiem, nie dbają o nie.... ✓ ...lub nadmiernie kontrolują/wymagają, nakładając na dziecko zbyt dużą presję.	✓ Nadrzędne: brak empatii/bezmyślność – hejterzy często postrzegają się jako osoby nie zastanawiające się na konsekwencjach swoich działań; bywa, że rozpętany hejt zaskakuje ich samych. ✓ Główną motywacją może być chęć zaistnienia lub bycia zauważonym pojawiająca się u osób mało wyróżniających się, będących na uboczu grupy czy outsiderów. ✓ Empatia bywa zagłuszana chęcią przypodobania się grupie lub zdobycia jej podziwu – zatem silną potrzebą budowania (lub utrzymania) wysokiej pozycji w grupie. Hejt jest prostym i szybkim sposobem zaspokojenia tej potrzeby – zwłaszcza, jeśli masuje go „niewinny żart”. ✓ Potrzeba odreagowania negatywnych emocji konieczność pozbycia się ich rozładowania silnie odczuwanego napięcia – tutaj również wyładowanie się na ofierze jest prostą i dostępną formą.

Hejter

// Dlaczego hejtują? To chyba nie ma znaczenia większego... To jest jedna z tych rzeczy, który nie należy, nie wolno robić. Nie ma na to usprawiedliwienia, chociaż rozumiem, że czasem to nie są złe osoby, tylko zagubione...

Ekosystem hejtu

Jednak współczucie wobec hejtera jest pozorne...

Hejter jest jedynym oczywistym beneficjentem hejtu

Respondenci (zwłaszcza rodzice) mają ogólnie negatywny stosunek do hejterów. Część z „usprawiedliwień” hejterów to echo powszechnego założenia, że „ludzie nie są z gruntu źli”. Pomimo tego rodzaju usprawiedliwień hejterzy zasadniczo kierują się negatywnymi motywacjami, ponieważ hejt działa i przynosi im konkretne korzyści:

- ✓ Szansę wyróżnienia się czy skupienie na sobie uwagi, wyjście z cienia, stanowienie dostrzeżalną, istotną część grupy;
- ✓ Nawet chwilowe wejście w rolę lidera: bycie podziwianym, uznanym, docenionym;
- ✓ Poczucie władzy i dominacja nad innymi dają wrażenie awansowania w strukturze społecznej;
- ✓ Zdobywanie szacunku, poklasku – wywoływanie reakcji wśród „kibiców”, budzenie silnych emocji;
- ✓ Budowanie wizerunku osoby śmiałej, dowcipnej, elokwentnej, kreatywnej.

Obserwatorzy wewnętrzni

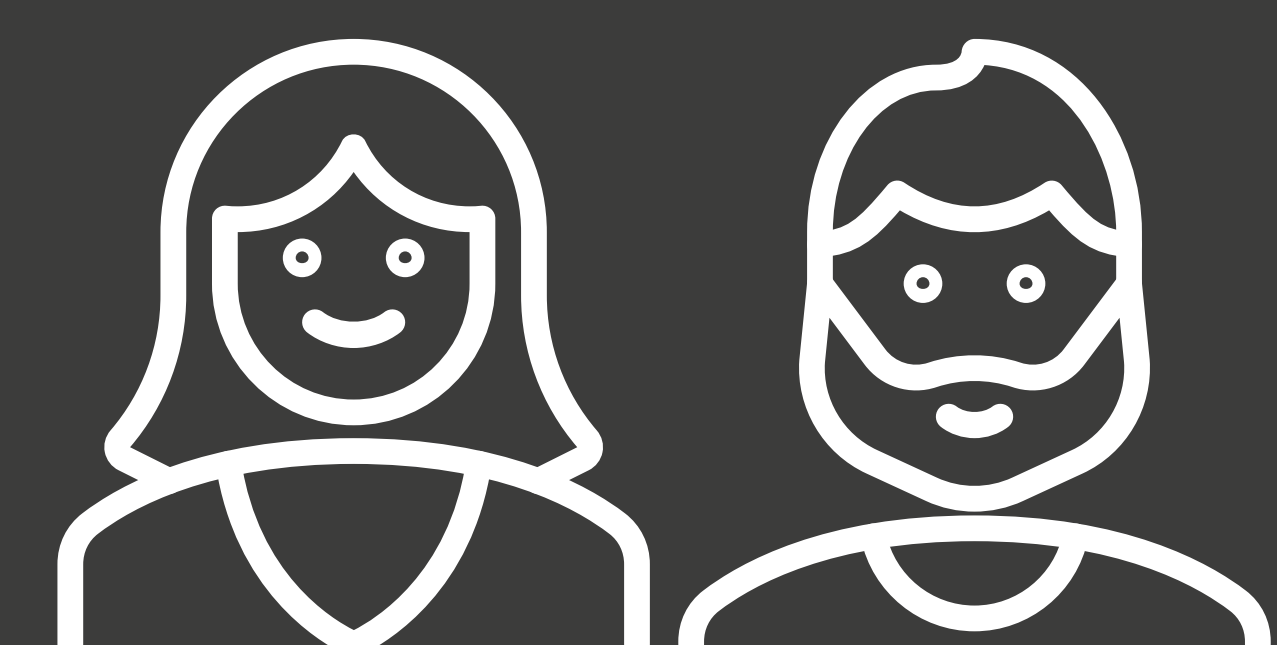
„Zaczęliśmy gadać z tym chłopakiem hejtowanym i wciągnęliśmy go do naszych zajęć. Dziwnie to się potoczyło, bo on się teraz kumpluje z tymi hejterami...”

„Tam w klasie syna wszyscy się zachowują jakby nic się nie działo ja to nawet rozumiem. Nie chcą ryzykować, bo sami mogą oberwać.”

Ekosystem hejtu

Hejt nie odbywa się w próżni. Hejterzy rozpętują hejt właśnie dla publiczności: pozostałych członków grupy to do której należą.

Kim są?	Ich emocje i potrzeby
Obserwatorami są najczęściej koleżanki i koledzy – osoby należące do tej samej co hejter i ofiara grupy rówieśniczej. W zależności od dynamiki grupowej i pozycji zarówno ofiary jak i hejtera, przyjmują jedną z trzech możliwych postaw: ✓ Obojętność/ucieczka - reakcje najbardziej powszechne u osób, które same nie czują się zbyt pewnie. Obawiają się, że wejście w sytuację negatywnie się na nich odbije albo będzie eskalować problem; ✓ Dołączenie do hejtu prowadzi do eskalacji i emocjonalnego „nakręcania się” kolejnych uczestników nagonki; ✓ Wsparcie ofiary to idealna, ale najrzadziej spotykana postawa. Okazanie wsparcia ofierze często kończy hejt dość szybko.	Odczuwane przez obserwatorów emocje są zależne od przyjętej postawy: ✓ Obojętność lub ucieczka: • Lęk lub obawa o własne bezpieczeństwo; • Niepewność lub poczucie niekompetencji związane z zachowaniem oczekiwanym w obliczu hejtu; • Wstyd lub wyparcie po odwróceniu się plecami do hejtu: nastolatki często czują wstyd i wyrzuty sumienia. ✓ Dołączenie do hejtu: • Poczucie przynależności: wspólne hejtowanie buduje wspólnotowość, daje poczucie bycia częścią grupy; • Sporadycznie: wyrzuty sumienia po fakcie u części obserwatorów. Wsparcie ofiary: ✓ • Poczucie dumy lub satysfakcji dla obserwatorów, którzy pomogli zakończyć hejt: ich postawa jest źródłem satysfakcji i pomaga budować poczucie własnej wartości.

Aktorzy zewnętrzni

Większość nauczycieli to taborety, im się nic nie chce, odwalają co mają odwalić i się nie przejmują co dalej

Nauczyciele powinni się zajmować tym, interweniować w razie potrzeby ale to my lepiej wiemy co się dzieje z naszym dzieckiem

Ekosystem hejtu

Hejt nie odbywa się w próżni. Hejterzy rozpętują hejt właśnie dla publiczności: pozostałych członków grupy to do której należą.

Kim są?	Ich emocje i potrzeby
Z perspektywy zarówno uczniów jak i nauczycieli, można wyróżnić trzy typy nauczycieli: ✓ Obojętni – nie angażujący się z rozmaitych powodów w problemy uczniów; ✓ Rutyniarze („taborety”) – wykonujący rutynowe czynności nastawione na „odbębnienie obowiązku” bardziej niż na faktyczny efekt; ✓ Zaangażowani (zdecydowana mniejszość, zaledwie pojedynczy nauczyciele) – są w stanie wejść między hejtera i jego ofiarę, by uciąć hejt nawet wtedy, gdy przybiera poważne rozmiary. Bycie takim nauczycielem wymaga nie tylko kompetencji merytorycznych, ale także wiąże się z pewnymi cechami osobowości, które nie każdy posiada.	Perspektywa rodziców ✓ Rodzice mają poczucie, że choć sami lepiej znają swoje własne dzieci, to nauczyciele lepiej orientują się w relacjach panujących w obrębie grupy. ✓ Uznają też, że jednym z obowiązków pedagogów jest utrzymywanie bezpiecznego środowiska w szkole... ✓ ...ale mimo pewnych oczekiwań czują, że nie mogą oddelegowywać nauczycielom pełni odpowiedzialności w kwestii hejtu. Perspektywa nastolatków ✓ Niewielkie nadzieje... nastolatki nie wiążą większych nadziei z tym, że nauczyciel będzie w stanie rozwiązać problem hejtu Większość nauczycieli jest jednak dość pasywna. Będąc na co dzień w kontakcie z uczniami czują, że sam fakt dopuszczenia do powstania hejtu osłabia ich pozycję jako arbitra mającego rozwiązać problem.

Aktorzy zewnętrzni

Większość nauczycieli to taborety, im się nic nie chce, odwalają co mają odwalić i się nie przejmują co dalej

Nauczyciele powinni się zajmować tym, interweniować w razie potrzeby ale to my lepiej wiemy co się dzieje z naszym dzieckiem

Ekosystem hejtu

Istnieje rozdźwięk pomiędzy postrzeganiem swojej własnej roli a tym, jak widzą ją dzieci

Kim są?	Ich emocje i potrzeby
Perspektywa własna ✓ Rodzice często (zazwyczaj!) czują się zupełnie bezradni wobec hejtu – zwłaszcza jego miękkich form (hejtu „przebranego” za żart). ✓ Mają poczucie, że niewiele mogą zrobić, szczególnie jeśli brakuje im namacalnych dowodów na przemoc fizyczną, konkretnych hejterskich tworów w postaci komentarzy czy filmów w mediach społecznościowych. Perspektywa dziecka ✓ Rodzic ma duże możliwości: może interweniować jako arbiter, użyć swojego autorytetu w kontakcie z hejterem lub jego rodzicem... ✓ ...a w ostateczności – wykluczyć je z grupy, w której pojawiły się trudne do rozwiązania problemy, np. poprzez przeniesienie do innej szkoły.	Rodzice czują się zagubieni i bezradni – zazwyczaj znajdują się w klinczu pomiędzy potrzebą interwencji i udzielenia wsparcia dziecku... ✓ Wypełnianie swojej roli – zapewnienie dziecku bezpieczeństwa i ochrony – jest dla rodziców podstawowym obowiązkiem. ✓ Wysokie ryzyko – strach, że hejt może eskalować do silnej przemocy, która może wyrządzić większą krzywdę. ...a obawą pogorszenia sytuacji. ✓ Brak kompetencji rodzice nie wiedzą tak naprawdę co zrobić w kontekście hejtu i jak sobie z nim radzić, nie mają poczucia, że potrafią skutecznie nim zarządzić. ✓ Podkopanie samodzielności – poczucie, że interwencja będzie odbieraniem dziecku możliwości wykazania się samodzielnością. ✓ Niesprawiedliwość – w przypadku rozważania zmiany szkoły rodzice sądzą, że takie rozwiązanie stanowiłoby dodatkową „karę” dla ofiary, podczas gdy hejter pozostaje bezkarny.

Strategie obronne

Jak reagować na hejt?

Sześć strategii obronnych przed hejtem

Sześć strategii obronnych przed hejtem

Sześć strategii obronnych przed hejtem

Obojętność

Na czym polega?

Chodzi o „zagłodzenie” hejtu, który wygasa, jeśli hejter nie dostaje swojej nagrody w postaci reakcji osoby hejtowanej

Kogo angażuje i czego wymaga?

Wymaga od osoby hejtowanej przede wszystkim spokoju i opanowania emocji – co oczywiście jest trudne, ale pozwala ofierze samodzielnie pozbyć się hejtu.

Jak strategia jest postrzegana?

Obojętność spójnie postrzegana jest jako najbardziej podstawowa strategia radzenia sobie z problemem – zwłaszcza, że jest skuteczna już na początkowym etapie. Kluczowa jest jednak także postawa „świadków”, którzy także muszą zachować obojętność, jeśli strategia ma zadziałać.

Dla nastolatków ta strategia jest najlepszym sposobem na „zejście z linii strzału” – sam hejter niekoniecznie kończy swoje działanie, ale zmienia obiekt hejtu.

Rodzice zdają sobie sprawę jak wymagająca jest to strategia – zwłaszcza, że wymaga od nastolatków silnej wstrzemięźliwości emocjonalnej – która nie jest ich mocną stroną.

“

Po mnie to spływa najczęściej, więc się w to nie bawię i to mnie jakoś omija dzięki temu. Za innych się biorę.

“

Powtarzam zawsze: nie przejmuj się, nie reaguj, to wszystko minie. Ale ciężko to mówić, bo przecież widzę, że to boli...

Postawienie się

Na czym polega?

Przede wszystkim na nazwaniu wprost tego, co się dzieje i uświadomieniu całej grupie działań i intencji hejtera. Hejt i hejter są wtedy „zdemaskowani”, a hejter musi się albo wycofać, albo przyznać do roli „oprawcy”, co wiąże się zazwyczaj z powszechnym potępieniem.

Najbardziej pewni siebie i najmniej doświadczeni hejtem nastolatku **byli przekonani**, że uda się im się zastosować tę strategię, z kolei bardziej doświadczeni zdawali sobie sprawę z rozmiarów wyzwania.

Kogo angażuje i czego wymaga?

Ta strategia może być realizowana zarówno przez samą ofiarę, jak i osoby z jej otoczenia, a najlepiej te pozostające w układzie rówieśników – ale również spoza niego. Wymaga dużej odwagi i pewności siebie, gdyż konfrontuje osobę z hejterem.

W oczach rodziców, zrealizowanie tej strategii przez dziecko daje jednocześnie poczucie dumy i bezpieczeństwa: „da sobie radę w życiu”.

Jak strategia jest postrzegana?

Jawi się jako najbardziej wymagająca i najtrudniejsza z dostępnych strategii. Aby ją skutecznie zrealizować, potrzebne jest odpowiednie i zbalansowane działanie. Przynosi także najwięcej satysfakcji i poczucia dumy w momencie, kiedy za jej użyciem udaje się zakończyć hejt.

“

Jedna koleżanka zareagowała ją wszyscy akurat lubili i podeszła do tego chłopaka, który hejtował i powiedziała „ej, co ty robisz w ogóle”. On nie przestał co prawda, ale ona go potem uderzyła i wszyscy się z niego już śmiali.

“

Dumna byłam, bo syn sam to załatwił. Napisał na tym forum jak to wygląda, co on robił, pokazał jakie miał intencje ten chłopak, a potem że on tego nie przyjmuje i nie chce żeby to działa się dalej.

Zmiana środowiska

Na czym polega?

Polega na znalezieniu wsparcia dla ofiary w innej (sub)grupie. Opiera się na modyfikacji środowiska, w którym ta dotychczas funkcjonowała i zapewnieniu jej chociażby tymczasowej odskoczni.

Kogo angażuje i czego wymaga?

Angażuje przede wszystkim ofiarę, od której wymaga modyfikacji własnego otoczenia społecznego.

Jak strategia jest postrzegana?

Mało satysfakcjonująca dla nastolatków, ale relatywnie atrakcyjna dla rodziców. Postrzegana raczej jako „danie drugiej szansy” na odnalezienie się w „starej” grupie rówieśniczej (już bez hejtu).

Dla nastolatków cieniem tej strategii jest to, że jej zastosowanie do pewnego stopnia oznacza przyznanie się do słabości i nieumiejętności rozwiązania problemu hejtu – czują, że „przeegrali starcie”.

Dla rodziców realizacja takiej strategii sprawia, że mają poczucie podjęcia działania, które jednocześnie nie jest tak rewolucyjne w życiu dziecka jak np. zmiana szkoły, a jednocześnie nie przekreśla szansy na przezwycięzenie hejtu staraniem dziecka.

Na początku się z nami trzymał ten hejtowany chłopak, ale później zaczął się kumplować z innymi teraz najbliższy jest z tymi co go hejtowali.

Ja syna zapisałem na zajęcia dodatkowe, żeby kolegów miał też poza szkołą i żeby tam od nich wsparcie miał ale dla niego i tak koledzy z klasy są najważniejsi.

Ucieczka

Na czym polega?

Polega na wyrwaniu ofiary hejtu z układu w którym ten funkcjonuje i zupełnej zmianie środowiska – ma nastąpić „twardy reset” stosunków społecznych.

Kogo angażuje i czego wymaga?

Zaangażowani są przede wszystkim ofiara hejtu i jej rodzice. Na rodzicach ciąży zadanie organizacji, ale to po stronie dziecka leży konieczność całkowitego przebudowania stosunków społecznych.

Jak strategia jest postrzegana?

Z perspektywy zarówno dziecka jak i rodziców, ta strategia jest absolutną ostatecznością stosowaną w odpowiedzi na długotrwały hejt, który eskalował do przemocy i wywołuje silnie negatywne, nie dające się odeprzeć konsekwencje.

Nastolatki traktują tę strategię jako zupełną ostateczność, ale w momencie przekonania się do niej, dość optymistycznie przechodzą do realizacji jej założeń (następuje „nowe otwarcie”).

Rodzice mają wątpliwości – strategia nie gwarantuje, że hejt nie powtórzy się w nowym środowisku. Mają też poczucie niesprawiedliwości – to oni, a nie hejter, muszą ponosić koszty rozwiązania problemu.

“

Ja chciałem żeby to się po prostu skończyło, już naprawdę nie chciałem tam chodzić.

“

To jest jakaś ostateczność bo przecież ten hejter zostaje, jego nic złego nie spotyka, to ofiara musi ponosić wszystkie konsekwencje.

Interwencja zewnętrzna

Na czym polega?	Kogo angażuje i czego wymaga?	Jak strategia jest postrzegana?
Na wkroczeniu zewnętrznych graczy i nałożeniu sankcji/kar na osoby dopuszczające się hejtu.	Do układu w którym funkcjonuje hejt wciągani są zewnętrzni aktorzy (rodzice, nauczyciela, w ostateczności policja), posiadający formalny autorytet, z możliwością nakładania kar włącznie.	Kluczowe jest to, że strategia istotnie zatrzymuje hejt. Jednak jest jedynie doraźna i nie adresuje przyczyn hejtu ani nie zabezpiecza przed jego pojawieniem się w innej formie. Ponadto, stanowi wprowadzenie do ekosystemu dodatkowej porcji przemocy, co nie jest w ogólnym rozrachunku korzystne i dlatego ta strategia traktowana jest jako ostateczność.
Poczucie, że w ostateczności zawsze można liczyć na rodziców, którzy mają możliwość ucięcia hejtu, jest dla nastolatków ważne również w budowaniu poczucia bezpieczeństwa, a brak wsparcia w tym obszarze może mocno je zaburzyć.	Rodzice traktują tę strategię jako ostateczność także dlatego, że [1] nie zawsze wierzą, że poradzą sobie rodzicem hejtera [2] wiedzą, że źle przeprowadzona interwencja z zewnątrz może zmienić ekosystem grupy na niekorzyść dziecka.	

„Ojciec tej hejtowanej dziewczyny był policjantem i pojechał do domu tej hejtującej, poszedł, wytłumaczył jakie są konsekwencje, że to można do więzienia pójść. I hejt się skończył

„Najdziwniejsze w tym było to, że to ojciec pomagał montować ten filmik od którego się zaczęło. I nie widział w tym nic złego, bo syn uczył się montowania. Ale udało mi się go przekonać, on później się jeszcze nawet w szkole z tego tłumaczył już sam.

Edukacja

Na czym polega?

Na zorganizowaniu prewencyjnych lub reaktywnych lekcji i pogadek na temat hejtu przez szkołę. Chodzi o to, aby grupa zrozumiała jak hejt identyfikować, jakie może mieć konsekwencje i jak na niego reagować.

Nastolatki nie wierzą w to, że edukacja może naprawić już wyrządzone szkody, ale też mają poczucie, że strategia w pewnej mierze ma potencjał do zapobiegania hejtowi lub zmniejszenia jego natężenia/częstotliwości.

Kogo angażuje i czego wymaga?

Równocześnie cała grupa rówieśnicza jest zaangażowana niezależnie od roli jaką (potencjalnie) pełni w układzie związanym z hejtem. Ale kluczową rolę odgrywa edukator (...) – jeśli okaże się niekompetentny i prawdziwie zaangażowany, działalność edukacyjna nie przyniesie żadnego skutku.

Jak strategia jest postrzegana?

Respondenci są sceptyczni wobec skuteczności tej strategii – ale jednocześnie mają świadomość, że spotkania na godzinie wychowawczej są podstawowym narzędziem jakim dysponuje szkoła.

Ojcowie zupełnie nie wierzą w skuteczność tej strategii; bardziej otwarte na danie jej szansy są **matki**, które częściej wierzą w „dobrą naturę” człowieka i są bardziej wyrozumiałe wobec hejterów.

Dla takich młodszych dzieci powiedzmy do 10, 11 roku życia to ma sens, bo one często nie wiedzą jakie to może mieć konsekwencje.

Już widzę jak to działa tak jak u nas pogadanki o tym, że alkohol nie jest fajny... No chyba, że się uświadomi dzieciakom, że to może się skończyć policją, prawdziwą karą.

Dziękujemy